

INVENTARISATIE-

HANDLEIDING

Samengesteld

door

D.A.Jonkers

Uitgave van de Vogelwerk-
groep het Gooi e.o. 007

Voor deze uitgave is mede ge-
bruik gemaakt van gegevens,
verzameld door de VWG Midden-
Nederland.

Om landschappen, in welke vorm dan ook, op broedvogels te inventariseren, kunnen drie methodes worden gebruikt t.w. de territoriumbepaling-, de lijntelling- en de proefvlakmethode. De grootte van het te inventariseren gebied, de beschikbare tijd en de vele variaties; die in een landschapstype voorkomen, bepalen de keuze, die elke inventarisator zelf moet maken. Oppervlakten tot ± 200 ha kunnen met enig beleid met de territoriumbepalingmethode worden geïnventariseerd; voor grotere terreinen kunnen de andere worden gebruikt.

Territoriumbepalingmethode.

Hiervoor, trouwens ook voor de nog te beschrijven methodes, is het noodzakelijk kaarten op een redelijk kleine schaal van het terrein te bezitten; de VWG kan hier eventueel voor zorgen. Om territoria vast te stellen, moeten we vanaf eind maart tot eind juni proberen minstens 1x per week te in-

ventariseren; voor enkele II
le vogelsoorten verdient het
aanbeveling nog vroeger te
beginnen (zie vogelsoorten).
De grootste zangactiviteit
wordt 's morgens vroeg ont-
wikkeld; enkele soorten zin-
gen al vóór zonsopgang (me-
rel etc.) Ter aanvulling kan
ook af en toe op verschillen-
de tijdstippen overdag worden
geinventariseerd; een enkele
maal 's avonds kan ook geen
kwaad; voor de uilen moeten
we wel 's avonds laat vlak
voor het donker worden of 's
nachts inventariseren. Van
de Bosuilen kan het grootste
deel al in de wintermaanden
worden opgespoord. Het gehele
terrein moet worden door-
kruist, wat door de aanwezige
paeden, als die er tenminste
zijn, niet moeilijk is; door
elke keer een ander start-
punt te nemen ziet men vrij-
wel geen vogel over het
hoofd. Wordt deze werkwijze
gevolgd, dan is dit de nauw-
keurigste methode.

In terreinen, waarin vele landschapstypen voorkomen, kan deze werkwijze worden toegepast. Het inventarisatiegebied moet dan via verschillende routes tot in alle hoeken worden doorkruist en wel zo dat alle landschapstypen op de routes voorkomen. Alle zingende vogels links en rechts van de route tot een afstand van ca. 25 m worden genoteerd. Zo krijgen we van elk landschapstype een geïnventariseerde oppervlakte. Na bij de uitwerking het aantal territoria per soort te hebben berekend, kan door omrekening het totale aantal voor de gehele oppervlakte van het gebied of van de gemeente worden uitgerekend.

Proefvlakmethode

Te gebruiken bij grote aaneengesloten landschapseenheden (weidegebieden etc.) Verspreid over het gehele terrein worden een aantal proefvlakken uitgezet, die worden geïnventariseerd. Af en toe het gehele

terrein doorkruisen om IV te controleren of er ook nog minder algemene soorten voorkomen. Aan het eind van het jaar het aantal broedparen van de proefvlakken berekenen en dan het aantal voor het gehele gebied uitrekenen. Soms is het mogelijk de proefvlakmethode met de vorige methode te combineren.

Notatie

Potlood of kleurpotlood gebruiken (pennen en viltstiften vlekken; ballpoints weigeren vaak op fotocopieën van kaarten of schrijven niet bij lichte regen). De kaarten op een harde ondergrond (hardboard o.i.d.) gebruiken. Op elke kaart noteren: naam terrein, naam waarnemer, tijd waarin werd geïnventariseerd, temperatuur, windkracht en -richting, bewolking of neerslag, zangactiviteit goed, matig of slecht, alle bijzonderheden in het gebied zowel op vogel- als ander gebied en eventueel welk deel men heeft

geinventariseerd. Na het V
horen of zien van een zingen-
de c.c. baltsende vogel dit
d.m.v. de afkorting van de
vogelnaam of een teken -
elke vogelsoort een teken in
zwart of kleur b.v. Δ = Rood-
borst, \square = Winterkoning of Rb=
Roodborst, Wk=Winterkoning -
op de kaart aangeven. Wordt
een nest gevonden, dan het
teken of de afkorting van een
cirkel voorzien. Iedere keer
dat wordt geinventariseerd,
wordt een nieuwe kaart ge-
bruikt! Ook wordt vaak ge-
bruik gemaakt van z.g.n.
transparanten. Op een harde
ondergrond zit dan een kaart
waar overheen per keer een
velletje transparantpapier
wordt gelegd. Dit wordt tel-
kens zo op de kaart gelegd
dat verschuiven niet mogelijk
is (grootte van de kaart en
het transparant moet gelijk
zijn). Is het broedseizoen ge-
eindigd, dan worden alle vel-
letjes op een lichtbak op de
kaart over elkaar heen gelegd
en kunnen de territoria wor-
den afgelezen.

Na de broedtijd komt het verslag, waarin allereerst worden opgenomen: naam van het terrein, ligging (ook aangeven op welk kaartblad van de topografische kaart), oppervlakte, eigenaar(s) of beheerder(s), gemeente. Voorts wordt vermeld: het aantal bezoeken (eventueel avond- en ochtendinventarisaties gesplitst), de data, een algemene beschrijving van het weer in de inventarisatieperiode. Indien oude broedgegevens beschikbaar zijn deze vermelden ter vergelijking. Zeer belangrijk zijn: terreinbeschrijving en invloeden van allerlei zaken in het terrein (kappen, bebouwing, ploegen, bemesting etc.). Alle informatie is belangrijk.

De broedvogellijst.

.....
De in het terrein gebruikte kaarten worden één voor één doorgewerkt door nieuwe kaarten te nemen en per soort of een aantal soorten de gegevens van het gehele seizoen

daarop over te nemen. VII
Nadat dit is geschied, zien
we dat van elke vogelsoort
op bepaalde plaatsen plukjes
afkortingen of tekens voorko-
men, die op een territorium
duiden. Als minimum moet wor-
den aangenomen, dat, wanneer
we verspreid over het tijdvak
waarin de vogel pleegt te
zingen of een ander baltsge-
drag vertoont, 4 maal een
mannetje gehoord of gezien
moet zijn, wat voor deze soort
op die plaats op een mogelijke
broedplaats duidt. Tellen we
het aantal territoria op, dan
is het vermoedelijk aantal
broedparen van de soort be-
kend. Enkele territoriakaar-
ten kunnen bij het rapport
worden gevoegd. Is men van
plan meerdere jaren achtereen
te inventariseren (of wil de
inventarisator ze afstaan
voor een avifauna-archief),
dan de kaarten bewaren met
het jaartal en de soort er
op vermeld. Als van jaar tot
jaar de territoria worden ver-
geleken, is het mogelijk een
beeld te krijgen van de terri-
toriumtouw.

OVERZICHT

van de voor elke
vogelsoort belang-
rijke inventarisa-
tiewenken

Een alfabetisch namenregis-
ter is opgenomen achter blz
29.

Balst vanaf maart, doch nog trek tot eind april. Paren tellen, eventueel nesten, het beste vanaf het water. Later in het seizoen ook ouden met jongen te inventariseren; hierbij treedt echter vaak ondertelling op. Voor deze soort het terrein dus meerdere malen bezoeken.

GECORDE FUUT

Inventariseren vanaf half april; veelal nabij Kokmeewkolonies. Voornamelijk in heidevennen.

DODAARS

Baltsroep in april in avond-schemering; soms ook wel bij tweede broedsel, doch dit is minder betrouwbaar. Eventueel geduldig wachten bij geschikte plaatsen. Ook broedvogel in vrij smalle sloten.

BLAUWE REIGER

Kolonievogel. Broedt vanaf maart. Soms ook solitair. Letten op vliegrichting van fouragerende vogels, vooral

opvallend wanneer ze -2-
jongen hebben. Kolonies jaar-
lijks bijhouden. Bij hooggelegen
nesten, wanneer het moeilijk
is vast te stellen of nesten
bewoond zijn, kunnen de nest-
plekken geteld worden.

PURPERREIGER

Broedt pas in mei. Kolonie-
vogel. Broedplaatsen, indien
nog niet bekend, het best te
vinden wanneer er jongen zijn
(juni, juli). Kolonies jaar-
lijks bijhouden.

KWAK

Broedt jaarlijks langs de ri-
vieren, veelal solitair.
Biotoop: in het water staan-
de grienden, die kleiner
kunnen zijn dan 1 ha. Waarne-
ming lukt vrijwel alleen op
voedselvlucht in avondsche-
mering, vooral wanneer ze
jongen hebben (tot half au-
gustus); dan ook wel overdag.
Vliegrichting vaststellen en
geschikte plaatsen onderzoeken.
Kolonies jaarlijks tel-
len.

Typische roep in broed- en paartijd 's avonds en 's nachts; roept echter weinig. Beste methode zichtwaarnemingen in de paartijd (mei) en als er jongen zijn (juni, juli) Vaak meer ♂♂ dan ♀♀, wat op polygamie kan duiden.

ROERDCMP

Roept vooral 's avonds en 's nachts in maart en april. Top van de roeptijd tweede helft van april. Roep ook wel overdag doch veel minder frequent. ♀ maakt op nest typisch piepend geluid.

COIEVAAR

Nesten bekend.

WILDE BEND

Beste methode is het tellen van gepaarde vogels na half maart tot begin april. Rekening houden met eventuele vroege broedparen. Na die tijd tot in mei aantal ♂♂ tellen, die vaak in "sociëteiten" bij elkaar zitten.

WINTERTALING

-4-

Overzomert in groot aantal. Alleen alarmerende vogels serieus nemen. Kan zowel in het bos als in watergebieden worden waargenomen.

ZOMERTALING

Gepaarde vogels tellen vanaf begin april.

KRAKEEND

Vanaf begin april alleen alarmerende vogels tellen.

SMIENT

Als vorige. Broeden niet waarschijnlijk. Komt soms nog tot ver in mei voor.

PIJLSTAART

Vanaf begin april alleen alarmerende vogels tellen.

SLOEBEEND

Paren tellen vanaf begin mei.

KUIFBEEND

In groot aantal overzomerend. Alleen alarmerende vogels van-

af mei serieus nemen. -5-
Let vooral op jongen in juni.

TAFELBEND

Als vorige.

BERGEEND

Gepaarde vogels tellen vanaf eind april. ♂ bewaakt vanaf hoge standplaats het nest. In bossen en heidevelden zijn de ♂♂ vaak in de omgeving van konijnholen te vinden; deze vogels tellen. Later in het seizoen de vogels met jongen noteren. Vaak meerdere broedsels bij één ♂.

Algemene opmerking

Bij de meeste eenden zijn alleen goede inventarisaties te krijgen door tellen vóór de eigenlijke broedtijd. In de broedtijd is het ♂ onvindbaar, terwijl de ♂♂ mogelijk ongepaard zijn. Tellen van ♂♂ met jongen wordt veelal één te langdurige bezigheid, maar is voor Tafel-, Kuif- en Bergeend wel betrouwbaar.

KNOBBELZWAAN

Alle broedgevallen vaststellen.

zowel tam als verwilderd. -6-

BUIZERD

Komt vrijwel alleen in het oosten als broedvogel voor. Gedrag in paartijd opvallend, later weer moeilijker te vinden. Vliegrichting. Aantal bijhouden.

SPERWER

Onopvallende vogel, die doortrekt tot in mei. Als er jongen zijn (+ juni tot augustus) kan het nest het best worden gevonden. Ook meer naar het westen. Vliegrichting met prooi en jachtgebieden vastleggen.

HAVIK

(Mogelijk) broedvogel in het oosten. Voornamelijk standvogel. Aantal bijhouden.

WESPENDEEF

Broedvogel in het oosten. Opvallend in paartijd en ook wel als er jongen zijn. Trekt door tot in juni. Aantal bijhouden. Over 't algemeen onopvallende soort; meeste broedparen bekend.

Vogel van rietmoerassen. Balts in april en begin mei. Later zijn ook prociövergave en voederen van de jongen goede aanknopingspunten. Aantal bijhouden. Geen nesten zoeken. Ook aanvliegen met nestmateriaal is goede indicatie.

BOOMVALK

Opvallende vogel. Gedrag in broedtijd (eind mei) belangrijk; luid roepen vooral in de namiddag en avond. Als er jongen zijn, is het soms mogelijk de nestplaats te bepalen, die zich meestal in hoogopgaand loof/parkbos bevindt. Indien pas uitgevlogen jongen, dan opvallend en luidruchtig. Overgeven voer aan jongen in de lucht, vooral 's avonds. Jachtgebieden vastleggen.

TORENVALK

Inventariseren vanaf eind april. De soort is vaak talrijker dan men denkt. Jachtgebieden noteren. Nestelt in steden in torens, op het platteland in oude

kraai- en ekster-
nesten.

-8-

KORHCEN

Broedvogel van heidevelden.
♂♂ tellen op bolderplaats of
beter in januari en februari
als de vogels groepen vormen.
Alleen tellen.

PATRIJS

In de paartijd (april) zijn de
paren nog vrij opvallend, daar-
na niet meer. Op plaatsen waar
de soort veel voorkomt te in-
ventariseren aan de hand van
roepende ♂♂ in de avondsche-
mering (mei). Eventueel ook
's winters groepjes ouden met
jongen tellen. Let op ver-
plaatsingen. Vaak op sneeuw-
vrij gestoven bouwlanden. In-
formatie bij boeren, opvragen
jachtregisters enz.

KWARTEL

Broedt vooral in gebieden
waar twee grondsoorten in el-
kaar overgaan, zowel in bouw-
als grasland. Inventariseren
begin juni, 's nachts, 's mor-
gens of in de avondschemering.

Trekt tot begin juni. -9-
Komt op sommige plaatsen pas
eind juni aan. Bandrecorder
te gebruiken als hulpmiddel
door in geschikt geachte bio-
topen het geluid af te draai-
en.

FAZANT.

Roepende óf wellicht beste in-
ventarisatiemethode.

WATERRAL

's Nachts inventariseren,
waarbij bandrecorder een uit-
stekend hulpmiddel is. Rea-
geert ook op knallende gelui-
den. Beste tijd vanaf begin
mei.

PORSELEINHOEN

's Nachts inventariseren
(bandrecorder). Onopvallende
korte fluitende roep. Rea-
geert op het zwiepen van een
klein plaatje plastic dat een
overeenkomstig geluid maakt.
Inventariseren vanaf half mei.

KLEIN WATERHOEN

Broedt jaarlijks langs de gro-
te rivieren. 's Nachts inven-

tariseren (bandrecorder) -10-
vanaf eind mei.

KLEINST WATERHOEN

Vooral in het oosten te verwachten. Overigens als vorige.

KWARTELKONING

Hiervoor bestaat reeds een enkele jaren lopend onderzoek. 's Nachts roepende exemplaren tellen. Tot voor ochtendschemering zeer actief. In vochtige weilanden (Eempolders!)

WATERHOEN

Tellen vlak voordat de "wintergroepjes" in paren uiteenvallen (april). Ook roepende ♂ vlak voordat de zon opkomt.

MEERKOET

Nesten veelal zeer eenvoudig te tellen. Alarmerende exemplaren.

SCHOLEKSTER

Alleen alarmerende paren tellen, overzomert n.l. op veel plaatsen. Achtervolgen van kraaien goed aanknopingspunt.

Territoriumbergedrag in april (balts) in vroege ochtend. Achtervolgen van kraaien. Rustig op een hoek van een weilandgebied gaan zitten en wachten tot er een kraai langs komt; aanvallende kievitien hebben territorium. Gelât voor vele weidevogels.

BONTBEKIEVIE

Is 's zomers langs rivieren waargenomen. Wellicht broedend. Gedrag op gunstige plaatsen is typerend. Spoorlijnen, steenslag, zandterreinen, opspuitingen.

KLEINE KIEVIE

Gedrag op gunstige terreinen is opvallend. Opspuitingen, kleigaten, zandige gedeelten van uiterwaarden, soms zandige industrieterreinen.

WATERSNIP

Blaten van ♂ duidt vaak op broedterritorium. Baltst 's morgens zeer vroeg, bijna altijd vooral bij regenachtig

weer. Trekt tot in de -12-
eerste week van mei.

GRUTTO

Alarmerende paren in broed-
tijd (kraaien).

HOUTSNIP

Onopvallende bosvogel. Trekt
tot in mei. Letten op avond-
vlucht. Baltsvluchten in
ochtend- en avondschemer.

WITGATJE

Overzomert. Rekening houden
met broedgevallen.

BOCRUITER

Als vorige.

OEVERLOPER

Overzomert in vrij behoorlijk
aantal. Broedt wellicht jaar-
lijks langs de rivieren
(strandjes, tichelgaten e.d.)
Trek tot begin juni en vanaf
begin juli.

TURELUUR

Alarmerende paren tellen in
broedtijd. Als er in juni
jongen zijn, is het alarmerend

gedrag vrij gemakkelijk -13-
vast te stellen.

KEMPHAAN

Is in grote-rivierengebied
broedvogel. oo tellen op
kampplaatsen. Trekt door tot
eind mei.

KLUUT

Is in broedtijd waargenomen
langs rivieren. Opletten!

STELTKLUUT

Heeft reeds langs rivieren
gebroed. Invasieachtig voor-
komen. Broedt vanaf mei.

STORMMEEUW

Rekening houden met een enkele
kleine kolonie of solitair
broedpaar. Broedtijd vanaf
half mei. Jaarlijks tellen.

KOKMEEUW

Kolonievogel. Broedt vanaf
begin april. Jaarlijks tellen.
Ook solitaire broedparen.
Soms tussen Vissdieven

ZWARTE STERN

Kolonievogel. Tweede helft

van mei tellen.
Jaarlijks bijhouden.

-14-

VISDIEF

Kolonievogel. Eind mei,
begin juni tellen. Jaarlijks
bijhouden. Veelal ook solitair.

HOELENUIF

Roep in broedtijd (vanaf april)
's morgens vroeg.

HOUTDUIF

Als vorige. Eind mei wellicht
beste tijd.

TORRELDUIF

Als vorige. In juni. Veel in
sparrecomplexen.

TURKSE TORTEL

Als vorige. Roept vrijwel het
gehele jaar.

KOEKCEK

Roepende vogels in vroege
morgen, begin juni. Ook rond-
vliegende vogels.

KERKUIL

Roepende vogels, grote braak-
ballen, witte meststrepen goe-

de aanwijzing. Broedt in -15-
oude gebouwen, kerken, boerder-
rijen, bunkers, ook wel in gro-
te knotwilgen. Voor alle uilen
informereren bij omwonenden. Bij
nestvondsten aantal eieren
vermelden.

STEENUIL

Baltsroep in april. Knotwilgen
afkloppen. Bij nestvondsten
aantal eieren vermelden.

BOSUIL

Baltsroep februari-maart
's nachts en vroeg in de mor-
gen vlak voordat het licht
wordt. Knotwilgen afkloppen.
Ook in boerderijen. Bij nest-
vondsten aantal eieren ver-
melden:

RANSUIL

Beste methode: roepende jon-
gen in juni. Ook mogelijk
rondivliegende roepende oude
vogels vanaf begin mei; dan
er mee rekening houden dat
het nest in een ander telge-
bied kan liggen. Ook typische
roep van ♂ (en o) vanaf maart
betrouwbaar (meestal in het

nestbos). Bij nest- -16-
vondsten aantal eieren ver-
melden. Ook aantal piepende
vliegvlugge jongen zijn waar-
devolle gegevens.

VELDUIL

Is 's zomers langs rivieren
waargenomen. Heeft er ook een
enkele keer gebroed. Jaagt van-
af de namiddag.

NACHTZWALUW

Bosvogel. 's Nachts roepende
vogels tellen vanaf eind mei.

GIERZWALUW

Enkele uren voor zonsonder-
gang vliegen de meeste vogels
vlak bij de kolonie. Mei en
juni.

IJSVOGEL

Mogelijk broedvogel langs ri-
vieren, tichelgaten e.d. Ook
in parkbossen met vijvers.
Broedtijd: eind april tot in
juli. Broedvogel in het costen.

HOP

Vooraf in het costen te ver-
wachten. Broedt vanaf half mei.

Karakteristieke roep. Standvogel.

GROTE BONTE SPECHT

Roffel en roep in hoog hout. Ook in lanen. Vereist nauwkeurige inventarisatie; meestal onderschatting).

KLEINE BONTE SPECHT

Als vorige, vooral oude buitens e.d. Vooral vroeg in het voorjaar actief; later moeilijk in het dichte loofhout te inventariseren.

ZWARTE SPECHT

Als vorige, vooral in wat grotere boscomplexen en oude beukenbossen.

DRAAIHALS

Als vorige. Trek tot eind mei.

KUIFDEEUWERIK

Standvogel op zandige terreinen. Vaak in nieuwe stadswijken (platte daken) en op industrieterreinen, opspuitingen, emplacements e.d. Trekt ook door.

Zang in april en mei.

BOOMLEEUWERIK

Zang in maart en april, eventueel nog in mei en juni (ook 's nachts). Vooral in de vroege ochtenduren goed te horen. O.a. op zandige heideterreinen.

BOERENZWALUW

Bij voorkeur nesten tellen; anders rondvliegende vogels 's morgens in juni. Voornamelijk op het platteland bij kippenhokken e.d.

HUISZWALUW

Als vorige. Veelal kolonievogel.

CEVERZWALUW

Kolonie tellen in mei en juni. Jaarlijks. Let op lege nestgangen. Komt voor bij zandafgravingen en zelfs in sloten met steile zandwandjes.

BOOMPIEPER

Zang en baltsvlucht april en mei. Op open terreintjes in

bossen (kapvlakten), -19-
populierenbossen, heidevelden
met vliegdennen.

GRASPIEPER

Als vorige. Vooral ook sloot-
kanten aflopen. Alarmroep.
In vochtige gebieden. Zit dan
alarmerend en zenuwachtig op
hekken, draden en palen.

WITTE KWIKSTAART

Vaak bij boerderijen, opslag-
plaatsen, bruggen e.d. Foura-
gerende vogels tellen in mei.

GELE KWIKSTAART

Alarmerende vogels in mei.
Rijkere wei- en hooilanden.

KLAPEKSTER

Mogelijk in het oosten te ver-
wachten. Vanaf april.

GRAUWE KLAUWIER

Zang vanaf eind mei. Zingt ook
's nachts.

WINTERKONING

Zang vanaf maart tot in juni.
Tot eind maart tot eind april.

HEGGEMUS

-20-

Zang eind maart en voor tweede broedsel in juni.

GROTE LIJSTER

Zang vanaf maart (dan ook overdag) tot eind mei (alleen 's morgens vroeg en 's avonds. Rond eind april meestal al alarmerende vogels, die jongen hebben.

ZANGLIJSTER

Tellen zingende ♂♂ 's morgens zeer vroeg in april en mei. Ook 's avonds; nog trek tot eind april.

MEREL

Als vorige.

TAPUIT

Roepende ♂♂ vanaf eind mei.

ROODBORSTTAPUIT

Roepende en zingende ♂♂ vanaf half april. Ook in alluviale gebieden.

PAAPJE

-21-

Zang vanaf eind mei. Kijken naar paaltjes van hekken.

GEKRAAGDE ROODSTAART

Zingende ♂♂ begin mei, vooral 's morgens vroeg.

ZWARTE ROODSTAART

Zingende ♂♂ in mei (trek tot eind mei) 's morgens zeer vroeg. Vooral bij oude gebouwen, bouwwerken, ruines, nieuwbouwwijken, fabrieksterreinen (steenfabrieken!).

NACHTREGAAL

Zingende ♂♂ 's avonds, 's nachts en 's morgens vroeg in mei.

BLAUWBORST

Zingende ♂♂ 's avonds (schemering) in mei.

ROODBORST

Zingende ♂♂ in mei (tot half april doortrek). Avondzang.

SPRINKHAANRIETZANGER

Nachtelijke zang vanaf half mei.

SNOR

-22-

Nachtelijke zang in mei.

GROTE KAREKIET

Zingende ♂♂ in mei en juni
vooral 's morgens vroeg en
's nachts.

KLEINE KAREKIET

Als vorige. Zangtop ± 1 - 2
uur voor zonsopgang.

BOSRIETZANGER

Nachtelijke zang vanaf ± 2 uur
begin juni. Voor deze soort
vooral ook spoordijken e.d. af-
lopen. Niet alleen in vochtige
terreinen en ruigbos, maar
ook in korenvelden te ver-
wachten.

RIETZANGER

Zingende ♂♂ in mei en juni.
Alarmerende vogels vanaf eind
juni.

WATERRIETZANGER

Vooral meer naar het oosten te
verwachten. Begint reeds voor
de zangvlucht te zingen en
houdt meestal pas erna op.
Bij een zangvlucht van de Water-

rietzanger wordt vrijwel -23-
alleen tijdens deze vlucht ge-
zongen. Geluid wijkt iets af
van dat van de Rietzanger.

SPOTVOGEL

Zingende ♂♂ in juni. Alarm-
roep (dieteroed).

ZWARTKOP

Zingende ♂♂ in mei en juni.

TUINFLUITER

Als vorige.

GRASMUS

Als vorige.

BRAAMSLUIPER

Als vorige. Zingt soms tot
een paar honderd meter van het
nest. Eén zangwaarneming is on-
voldoende. Trekt door tot in
mei.

FITIS

Zingende ♂♂ in mei.

TJIFTJAF

Als vorige, tweede helft van
april.

FLUITER

-24-

Zingende ♂♂ in mei en juni.
Vooral in open bossen (beuken).

GOUDHAANTJE

Zingende ♂♂ in mei. Dennen-
bossen.

VUURGOUDHAANTJE

Zingende ♂♂ in mei op over-
gang van naald- naar loofbos.

GRAUWE VLEIENVANGER

Zingende ♂♂ en alarmroep in
mei en juni. Onopvallende
zang. Opvallender als er jon-
gen zijn.

BONTE VLEIENVANGER

Als vorige. Rukt naar het wes-
ten op. Komt terug als Koolme-
zen al op eieren zitten. Gevolg
vaak verstoringen in nest-
kasten.

KOOLMEES

Roepende ♂♂ in april.

PIMPELMES

Als vorige. Aantal wordt door
onopvallend gedrag vaak onder-
schat.

ZWARTE MEES

-25-

Roepende ♂♂ in april en mei.
Dennenbossen; af en toe in
loofbossen met hier en daar
sparren en dennen.

KULMEES

Roepende ♂♂ in april en mei.
Dennenbossen.

GLANSKOP

Zingende ♂♂ in april en mei.
Vooral op de zandgronden,
plaatselijk ook in het alluvi-
um.

MATKOP

Roepende exemplaren in april
en mei. Dennenbossen, moeras-
bossen.

STAARTMEES

Roepende exemplaren in april
en mei. Bos- en parkvogel.
Broedt graag in coniferen als
thuja's en tsuga's. Ook in
tuinen.

BAARDMANNETJE

Roep in april en mei. Riet-
moerassen

BOOMKLEVER

-26-

Roep april en mei. Loofbossen.

BOOMKRUIPER

Roep tweede helft van april.
Vaak onopvallende vogel. Oock
in knotwilgen.

GRAUWE GORS

Plaatselijk talrijk. Rinkelend
liedje van ♂ in mei en juni.
Sterk polygaam. Aantal ♂♂ op-
geven; zo mogelijk ook aantal
♀♀.

GEELGORS

Zingende ♂♂ vanaf mei. Zit
graag in jonge aanplant van
fijnspaar of in ruige wegbermen.

ORTOLAAN

In het oosten broedend? Zang
in juni.

RIETGORS

In vochtige gebieden, ook in
weilanden. Zang vanaf april
tot eind mei, vooral 's mor-
gens.

APPELVINK

-27-

Zingende ♂♂ vanaf maart tot begin mei. Daarna zeer teruggetrokken. Vaak in omgeving van bebouwing en in parkbossen. Komt meer voor dan wordt verondersteld. Rondvliegende exemplaren noteren.

GROENLING

Zingende ♂♂ vanaf maart tot begin mei. Graag in coniferen.

PUTTER

Als vorige. Vooral in oude boomgaarden.

SIJS

Wellicht hier en daar broedend, vooral in het oosten. Zingende ♂♂ in juni duiden op mogelijk broedgeval.

KNEU

Zingende ♂♂ in mei. Vooral in boomgaarden en jonge bossen, gekapte grienden, spoordijken, meidoornhagen e.d.

EUROPESE KANARIE

Broedend in het oosten. Zingende ♂♂ in juni.

GOUDVINK

-28-

Zingende ♂♂ in mei. Vooral in zandgebieden en op overgangsstrook zand-alluvium.

VINK

Zingende ♂♂ in mei.

HUISMUS

Tellen in mei. Standvogel. Kan ook in de nawinter worden geteld.

RINGMUS

Tellen in mei. Knotwilgen e.d.

SPREEUW

Inventariseren in mei. Behalve bij bebouwing ook in oude spechtegaten, knotwilgen e.d. In mei en juni de plaatsen waar nesten zijn aflopen. De jongen roepen luidruchtig.

WIELEWAAL

Roepende ♂♂ begin juni 's morgens zeer vroeg. Ook in lanen, grienden, boomgaarden en moerasbossen. Roep makkelijk te imiteren.

ZWARTE KRAAI

-29-

Opvallend. Vroeg inventariseren want later worden de nesten vaak vernietigd i.v.m. de jacht.

ROEK

Kolonievogel. Tellen eind maart-begin april. Jaarlijks bijhouden.

KAUW

Broedbestand vaak goed tellen 's morgens in het eind van april; ze fourageren dan nog groepsgewijs. Verder bezette schoorstenen noteren; ook letten op oude spechtegaten, knotwilgen e.d.

EKSTER

Paren tellen begin april. In de broedtijd is de soort veel minder opvallend.

VLAAMSE GAAI

Als vorige. Roep!

ALFABETISCH REGISTER

Appelvink.....	27
Baardmannetje.....	25
Bergeend.....	5
Blauwborst.....	21
Blauwe reiger.....	1
Boerenzwaluw.....	18
Bontbekplevier.....	11
Bonte vliegenvanger.....	24
Boomleeuwerik.....	18
Boompieper.....	18
Boomvalk.....	7
Bosrietzanger.....	22
Bosruiter.....	12
Bosuil.....	15
Braamsluiper.....	23
Bruine kiekendief.....	7
Buizerd.....	6
Dodaars.....	1
Draaihals.....	17
Ekster.....	29
Europese kanarie.....	27
Fazant.....	9
Fitis.....	23
Fluiter.....	24
Fuut.....	1
Gekraagde roodstaart.....	21
Gele kwikstaart.....	19
Geoorde fuut.....	1
Gierzwaluw.....	16

Glanskop.....	25
Goudhaantje.....	24
Goudvink.....	28
Grasmus.....	23
Graspieper.....	19
Grauwe klauwier.....	19
Grauwe vliegenvanger	24
Groene specht.....	17
Groenling.....	27
Grote bonte specht..	17
Grote karekiet.....	22
Grote lijster.....	20
Grutto.....	12
Havik.....	6
Heggemus.....	20
Holenduif.....	14
Hop.....	16
Houtduif.....	14
Houtsnip.....	12
Huismus.....	28
Huiszwaluw.....	18
Kauw.....	29
Kemphaan.....	13
Kerkuil.....	14
Kievit.....	11
Klapekster.....	19
Klein waterhoen.....	9
Kleine bonte specht.	17
Kleine karekiet.....	22
Kleine plevier.....	11
Kleinst waterhoen...	10
Kluut.....	13

Kneu.....	27
Knobbelzwaan.....	5
Koekoek.....	14
Kokmeeuw.....	13
Koolmees.....	24
Korhoen.....	8
Krakeend.....	4
Kuifeend.....	4
Kuifleeuwerik.....	17
Kuifmees.....	25
Kwak.....	2
Kwartel.....	8
Kwartelkoning.....	10
Matkop.....	25
Meerkoet.....	10
Merel.....	20
Nachtegaal.....	21
Nachtzwaluw.....	16
Oeverloper.....	12
Oeverzwaluw.....	18
Ooievaar.....	3
Paapje.....	21
Patrijs.....	8
Pimpelmees.....	24
Porseleinhoen.....	9
Purperreiger.....	2
Putter.....	27
Pijlstaart.....	4
Ransuil.....	15
Rietzanger.....	22
Ringmus.....	28
Roek.....	29

Roerdomp.....	3
Roodborst.....	21
Roodborsttapuit.....	20
Scholekster.....	10
Slobeend.....	4
Smient.....	4
Snor.....	22
Sperwer.....	6
Spotvogel.....	23
Spreeuw.....	28
Sprinkhaanrietzanger.....	21
Staartmees.....	25
Steenuil.....	15
Steltkluut.....	13
Stormmeeuw.....	13
Sijs.....	27
Tafeleend.....	5
Tapuit.....	20
Tjiftjaf.....	23
Torenavalk.....	7
Tortelduif.....	14
Tuinfluitter.....	23
Tureluur.....	12
Turkse tortel.....	14
Veldleeuwerik.....	18
Velduil.....	16
Vink.....	28
Visdief.....	14
Vlaamse gaai.....	29
Vuurgoudhaantje.....	24
Waterhoen.....	10
Waterral.....	9

Waterrietzanger.....	22
Watersnip.....	11
Wespendief.....	6
Wielewaal.....	28
Wilde eend.....	3
Winterkoning.....	19
Wintertaling.....	4
Witgatje.....	12
Witte kwikstaart...	19
Woudaapje.....	3
IJsvogel.....	16
Zanglijster.....	20
Zomertaling.....	4
Zwarte kraai.....	29
Zwarte mees.....	25
Zwarte roodstaart..	21
Zwarte specht.....	17
Zwarte stern.....	13
Zwartkop.....	23
